

Tadeusz Grabarczyk

Sprawozdanie z sesji naukowej z okazji 600-lecia Lututowa

Rocznik Wieluński 7, 179-181

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE, OMÓWIENIA

Tadeusz Grabarczyk
Uniwersytet Łódzki

SPRAWOZDANIE Z SESJI NAUKOWEJ Z OKAZJI 600-LECIA LUTUTOWA

W roku 2006 minęło 600 lat od pierwszej wzmianki, w której Lututów wymieniony został jako miasto. Rocznicę tą władze gminy postanowiły uczcić organizując w dniu 20 maja uroczyste obchody. Rozpoczęła je msza święta, następnie na rynku Lututowa nastąpiło odsłonięcie i poświęcenie obelisku z pamiątkową tablicą. Kolejnym punktem jubileuszowych obchodów była sesja naukowa, odbywająca się w miejscowym gimnazjum. Wygłoszenie referatów poprzedzone zostało poprzez złożenie gratulacji na ręce wójta gminy Lututów. Powinszowania składali m.in. reprezentanci władz wojewódzkich i powiatowych, przedstawiciele sąsiednich gmin. Następnie osoby zasłużone dla Lututowa zostały uhonorowane pamiątkowymi medalami.

Po krótkiej przerwie wójt Lututowa, mgr Józef Suwara, dokonał otwarcia sesji naukowej. Podkreślił znaczenie roku 1406 w dziejach osady. W dalszej części swego wystąpienia wójt wspominał o ważnej roli lokalnej historii w życiu społeczności gminy. Wyraził nadzieję, że z przeszłości można będzie czerpać wiedzę, która pozwoli pomyślnie kształtować przyszłość Lututowa.

Następnie głos zabrał Prezes Wieluńskiego Towarzystwa Naukowego i organizator sesji – prof. dr hab. Tadeusz Olejnik. Przedstawił on dotychczasowy stan badań nad dziejami Lututowa, a następnie oddał głos prof. dr hab. Albinowi Głowackiemu, który przewodniczył obradom. Pierwszy referat pt. „Dzieje Lututowa do końca XVII wieku” przygotowany przez dra hab. Tadeusza Nowaka i dra Tadeusza Grabarczyka (obaj z Uniwersytetu Łódzkiego) wygłoszony

został przez drugiego z autorów. Omówiono w nim pierwsze wzmianki o osadzie związane z fundacją kościoła i założeniem targu, kwestie własnościowe, zaplecze gospodarcze, przytoczono dane demograficzne, z których wynika, że u schyłku XVIII w. Lututów liczył 83 domy i ponad 550 mieszkańców.

Ks. prof. dr hab. Jan Związek z Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie wygłosił referat pt. „Kościelne dzieje Lututowa”. Referent omówił kształtowanie się organizacji kościelnej na terenie ziemi wieluńskiej. Wspomniał o fundacji kościoła w 1406 r. i jego znaczeniu dla Lututowa. Nadmienił o działających przy tej świątyni szkole i hospicjum.

Kolejny referent dr Zdzisław Włodarczyk reprezentujący Wieluńskie Towarzystwo Naukowe, wygłosił komunikat nt. „Działalność społeczno-gospodarcza dziedzica dóbr lututowskich Alojzego Prospera Biernackiego”. W barwnym, okraszonym anegdotami wystąpieniu ukazano sylwetkę stolnika Biernackiego, dziedzica Lututowa z początków XIX w., który do historii tej osady wpisał się m.in. zakładając tu postępową, jak na owe czasy, szkołę rolniczą.

Następny referat „Lututów w świetle indagandy z roku 1860” wygłoszony został przez prof. dra hab. Tadeusza Olejnika (WTN). Prócz statystycznego obrazu miejscowości, omówiono uwarunkowania takie jak: epidemia cholery, brak pastwisk, klęski głodu, które negatywnie wpływały na rozwój osady. W dalszej części wystąpienia ukazano próby przezwyciężenia tych złych tendencji. Miały im przeciwdziałać: sprowadzanie kolonistów i rozplanowanie na nowo miasta.

Mgr Janusz Książek z Muzeum Ziemi Wieluńskiej zaprezentował referat pt. „Życie społeczno-polityczne i gospodarcze Lututowa w latach 1914–1939”. W tym niezwykle bogatym w fakty odczycie, ukazano działalność licznych lututowskich instytucji, takich jak: szkoła, biblioteka, instytucje finansowe, organizacje społeczno-polityczne, cechy rzemieślnicze. Przypomniano sylwetki wielu ówczesnych mieszkańców miasteczka.

Dr Jan Wróbel z Instytutu Pamięci Narodowej wygłosił referat „Mniejszość niemiecka w Gminie Lututów 1938–1946 – zarys problemu”. Autor wystąpienia zajął się m.in. kwestią liczebności Niemców zamieszkałych w gminie Lututów. Źródła podają nie zawsze wiarygodne liczby. Znaczny napływ ludności niemieckiej na teren gminy Lututów nastąpił po wcieleniu tego rejonu do Rzeszy, kiedy to zaczęto tu osiedlać Niemców z Rzeszy i terenu ZSRR. Po wkroczeniu do Lututowa wojsk radzieckich Niemcy byli prześladowani przez żołnierzy rosyjskich, w czym też wspierali ich czasem miejscowi Polacy.

Mgr Antoni Galiński przedstawił referat pt. „Gmina Lututów w latach wojny i okupacji hitlerowskiej”. Referent zapoznał słuchaczy ze stanem źródeł odnośnie do tego tematu, następnie omówił strukturę oraz działalność policji i administracji niemieckiej, przedstawił straty ludnościowe i materialne, jakie poniosła

gmina w latach 1939–1945. Autor natomiast z założenia pominął w referacie omawianą już w literaturze kwestię getta w Lututowie.

Konspiracja niepodległościowa w Lututowie i okolicach w latach 1939–1945 – to temat wystąpienia Aleksandra Pawelca, Honorowego Obywatela Gminy Lututów. Przedstawił on swoje wojenne losy, koncentrując się na swej działalności w ZWZ w Lututowie.

Jako następna, głos zabrała mgr Barbara Sawicka z Muzeum Gross Rosen w Rogoźnicy. Zreferowała ona stan wiedzy o osobach związanych z Wieluniem i okolicami, które podczas wojny znalazły się w obozie w Gross Rossen. Wśród nich było 8 mieszkańców Lututowa.

Ostatni z referentów mgr Ksawery Jasiak wygłosił odczyt pt. „Konspiracyjne Wojsko Polskie w Lututowie i okolicach w latach 1945–1953”. Przedstawiono organizację i działalność podziemnych oddziałów. Najbardziej spektakularnym przejawem aktywności antykomunistycznego ruchu oporu były akcje odbijania więźniów (np. w Radomsku 18/19 IV 1946 r.)

Podsumowania sesji dokonał przewodniczący prof. dr hab. Albin Głowacki, który wyraził uznanie dla autorów, wysoko ocenił wygłoszone referaty. Kończąc, podziękował władzom i mieszkańcom Lututowa za zorganizowanie zarówno tej udanej sesji, jak i całych obchodów 600 lecia Lututowa.

Zamknięcia obrad dokonał wójt Lututowa, mgr Józef Suwara, który podziękował autorom za wyczerpujące referaty.

Warto nadmienić, że wygłoszone na jubileuszowej sesji referaty zostały opublikowane w pracy pt. *600 lat Lututowa. Studia i materiały*, pod redakcją prof. dra hab. Tadeusza Olejnika.